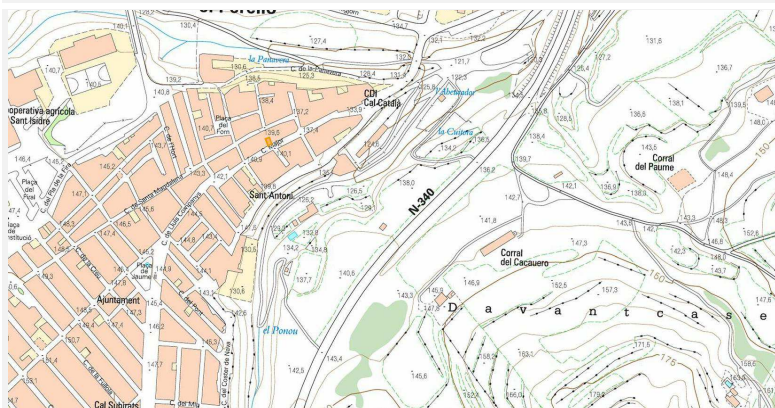

FITXA D'INVENTARI PATRIMONI ARQUEOLÒGIC I ARQUITECTÒNIC

Núm. catàleg:	P17	Identificador:	PRESÓ
Terme municipal:	EL PERELLÓ	Comarca :	BAIX EBRE
Coordenades UTM:	X: 307371.1; Y: 4527589.3		Alçada snm: 140,8
Núm. jaciment IPAC:		Codi de registre IPAC:	
Règim jurídic:	Propietat municipal	Cronologia:	Segle XVI-XVIII
Protecció:			
Tipus d'element:	Presó		
Referència cartogràfica:			

Base topogràfica 1:5.000. ICC

Cartografia topogràfica 1:1.000. ICC

Ortofotomapa 1:2.500. ICC

Situació:	L'antiga presó està situada al carrer Major número 17, però pel tipus de construcció, sembla que l'edifici original inclouria també la casa situada al carrer de Santa Magdalena número 13.
------------------	---

Bibliografia:	BENAVENTE, J.A., «La ruta de las cárceles del Matarraña», <i>Comarca del Matarraña</i> , Colección Territorio, nº 7, Gobierno de Aragón, Zaragoza, 2003, 185-186. BENAVENTE, J.A., BURILLO, F., THOMSON, M ^a T., <i>Guía de la Ruta de las Cárceles del Mezquín - Matarraña</i> , Omezyma-Alcañiz, 2001. BOYER GIL, A., PALLARÈS LLEÓ, A., <i>Història d'El Perelló</i> , volum I, Barcelona 1978, 203.
----------------------	--

Notícies històriques:

En general, les presons rurals en el territori de l'antiga Corona d'Aragó daten de finals del segle XVI i principis del XVII, quan es van edificar la major part de les Cases Consistorials o Ajuntaments. Aquests nous edificis civils van sorgir com reflex dels creixents poders municipals que havien assolit lliurar-se del tradicional submissió a les Ordres Militars i a l'Església. En aquelles Cases Consistorials es van condicionar diferents espais per ubicar-hi algunes de les principals activitats del municipi: la llotja, saló de reunions del Consell, allotjament de l'escrivà, arxiu i moltes vegades la presó.

Habitualment les presons s'ubicaven a la planta baixa dels Ajuntaments, en espais reduïts i quasi sense il·luminació ni ventilació. Les portes, amb gruixuts forrellats i les finestres sempre enreixades, eren petites i molt sòlides. L'interior acostumaven a estar compartimentades en calabossos.

Les presons de l'Antic Règim tenien un caràcter local i estaven concebudes per la custòdia de presos fins el moment del judici en què es castigaven els delictes comesos d'acord amb els Estatuts criminals aprovats per cada Consell. La seva funció era la de presó preventiva.

En la transició del segle XVIII al XIX, el pintor Francisco de Goya va plasmar en algunes de les seves obres les penoses condicions de vida en les presons de la seva època, documentant fidelment els cruels sistemes d'immobilització i càstig.

Gravats de Goya sobre les presons
(<http://www.fundaciongoyaenaragon.es/goya/obra/catalogo>)

Aparell de retenció dels reclusos
(<http://historiasdelbajoaragon.blogspot.com.es/2012/10/carceles-rurales-y-graffiti-carcelarios.html>)

Descripció:

Actualment, l'edifici de l'antiga presó es considera que és el que té l'entrada pel carrer Major número 17. És un edifici rectangular de 4,5 m de façana i 8 m de fons. És una edificació molt sòlida, amb murs de 60 cm de gruix, bastida amb grans carreus treballats amb molta cura a la planta baixa. La porta d'accés a la presó té només 130 cm d'altura i 70 cm d'amplada, mentre que la finestreta té 50 cm d'altura i 40 cm d'amplada.

Respecte a l'edifici actual es presenten dos possibilitats. Una és que en un origen potser només contava amb la planta baixa i al carrer Major s'obria una porta de petites dimensions i una finestra també petita; posteriorment es van construir els pisos superiors i es van habilitar la segona porta a la façana principal i la porta i finestres a la

façana posterior (al carrer de Santa Magdalena 13). La segona possibilitat és que la presó, com en molts d'altres municipis, ocupés la planta de la Casa Consistorial, i que aquesta es traslladés el segle XIX a l'edifici del carrer Major.

L'Ajuntament del Perelló tenia la intenció d'ubicar en aquest edifici el Museu Local (tal i com surt en alguns plànols). Aquest museu però, es va acabar fent a Cal Català.

Façana principal

Planta baixa de la façana principal, carrer Major 17

Planta baixa de la façana posterior, carrer de Santa Magdalena 13